

สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน
และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหาร
เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก *

SPECIAL ECONOMIC ZONE PROBLEMS MANAGEMENT STRATEGY
SUPPORT MECHANISM AND PUBLIC PARTICIPATION AFFECTING
THE EFFICIENCY IN THE MANAGEMENT OF TAK SPECIAL
ECONOMIC ZONE

ภัสติมนต์ เตชะทวีพัฒน์

Phatsimon Techathawiphat

นพดล บุรณนัฐ

Nopadol Burananuth

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

Natnaporn Aeknarajindawat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suansunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: ps.success5@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองส่วนภูมิภาคอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 340 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยเกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า กลไกสนับสนุนมีอิทธิพลโดยรวมต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากมากที่สุด รองลงมา คือ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การมีส่วนร่วมของประชาชน และ กลยุทธ์การบริหารงานตามลำดับ ผลของการวิจัยนี้ กระทรวงมหาดไทยสามารถนำข้อค้นพบไปใช้ในการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นของไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* Received 1 December 2019; Revised 22 December 2019; Accepted 5 January 2020

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก, สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ, กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประสิทธิภาพในการบริหาร

Abstract

The objectives of this research were to study the influences of special economic zone problems, strategy management, support mechanism, and public participation on efficiency in the management of Tak special economic zone. This research employed a quantitative method. The sample consisted of 340 People living in the regional administrative area of Mae Sot District, Tak Province, obtained by multi-stage sampling. The size of the sample was determined based on the criterion of 20 times the observed variables. Data were collected with the use of a questionnaire and analyzed with a structural equation model. The research findings showed that support mechanism had the highest overall influence on efficiency in the management of Tak special economic zone, followed by special economic zone problems, public participation, and strategy management, respectively. These research findings The Ministry of Interior can use the findings to manage other special economic zones in Thailand. Which will be useful for supervision and effective coordination with relevant agencies.

Keywords: Tak Special Economic Zone, The Problem Of Special Economic Zone, Strategy Management Support Mechanism, Public Participation, Management Efficiency

บทนำ

การจัดตั้ง “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone: SEZ) ในพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับลาว เมียนมาร์ กัมพูชา และ มาเลเซีย จะมีลักษณะที่แตกต่างจากเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เคยจัดตั้งบริเวณนิคมอุตสาหกรรมของพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ด้านในของประเทศ ทำให้การควบคุมการเคลื่อนย้ายสินค้า แรงงาน และการจัดการผลกระทบต่าง ๆ ไม่ซับซ้อนมากนัก เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว เป็นบริเวณพื้นที่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) (คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.), 2556) กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าวไป-กลับ การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) และอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ

กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างฐานการผลิตที่เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน ยกยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรอีกทั้งยังเป็นการช่วยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและช่วยพัฒนาเมืองชายแดนได้ด้วย ซึ่งหลักการที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน 3 ประการ คือ 1) เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีการจำกัดประเภทธุรกิจ โดยนอกจากอุตสาหกรรมแล้ว ผู้ประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจยังสามารถประกอบธุรกิจการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง การท่องเที่ยว การขนส่ง การเคหะก่อสร้าง การวิจัยการผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง ตลอดจนการค้าและการบริการด้วย 2) ผู้อาศัยและผู้ประกอบการธุรกิจภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากร และ 3) องค์การบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีอำนาจอำนาจความสะดวกและให้บริการแก่ผู้ประกอบการและผู้อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษทุกเรื่อง เพื่อให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (สุนันธุ์วิทย์ น้อยโสภณา, 2558)

อำเภอแม่สอด อำเภอรัฐประเศ และอำเภอสะเดา เป็นพื้นที่ที่จัดได้ว่ามีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้งยังมีฐานการผลิตในอุตสาหกรรมและการค้ารองรับไว้แล้ว โดยเฉพาะอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จัดได้ว่ามีความพร้อมมากที่สุดในการจัดตั้งเป็น SEZ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก รวมไปถึงธุรกิจคลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และบริการด้าน โลจิสติกส์ นอกจากนี้ แม่สอดยังเป็นประตูหน้าต่างที่สำคัญในการเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเข้าสู่กรุงเทพฯ ประเทศเมียนมาร์ และยังสามารถการเชื่อมโยงด้านการผลิตโดยตรงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดีที่ตั้งอยู่ห่างออกไปเพียงประมาณ 10 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาและขับเคลื่อนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษคู่ขนานร่วมกันในอนาคต เพื่อสร้างความเข้มแข็งในด้านการค้าการลงทุนระหว่างไทยและเมียนมาร์อีกด้วย อีกทั้งในส่วนของแรงงาน แม่สอดมีความพร้อมในเรื่องแรงงานต่างด้าวจากเมียนมาร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือที่พร้อมจะป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor-Intensive Industry) เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง เป็นต้น และด้วยความได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์ในฐานะประตูฝั่งตะวันตกของไทยบนระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก หรือ East West Economic Corridor (EWEC) พื้นที่บริเวณนี้จึงมีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนำร่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ (อดิเรก พันเขียว, 2557)

นอกเหนือจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่หลายประการ รวมถึงการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ 1) ความแตกต่างของพื้นที่ที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร แรงงาน เส้นทางคมนาคม ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งมีความแตกต่างกันและคล้ายคลึงกัน 2) ความเห็นด้วยของประชาชนในท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น เนื่องจากความหวงหวัดกับการเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตสิ่งเหล่านี้ อาจจะทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจใน ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน จะเกิดแรงต่อต้าน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3) การบริหารงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรืองบประมาณ สนับสนุนที่ยังขาดความต่อเนื่องในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล 4) ปัญหาความไม่สงบทาง การเมือง ภัยจากการก่อการร้ายและภัยจากธรรมชาติ และ 5) ปัญหาเรื่องการแข่งขัน ระดับประเทศที่แต่ละประเทศมุ่งส่งเสริมการลงทุน และการให้สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการ ลงทุน จึงทำให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศมีทางเลือกอื่นในการตัดสินใจลงทุน (สุณัฐวิทย์ น้อยโสภณ, 2558)

ด้วยปัจจัยแห่งสถานการณ์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ผู้วิจัยประสงค์ ที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยมุ่ง ศึกษาสภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิภาพ ในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยัน ความถูกต้องของข้อค้นพบและข้อสรุปต่าง ๆ ของเรื่องที่ทำการศึกษาและวิจัย ข้อค้นพบที่ได้ สามารถใช้ได้กว้างขวางทั่วไปโดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูล ซึ่ง ประกอบด้วยมาตรวัดตัวแปรประจักษ์ทุกตัวตามกรอบแนวคิดและผ่านการทดสอบความ ถูกต้องในเนื้อหา ความเชื่อถือได้ รวมถึงความใช้ได้ในทางปฏิบัติ (Practicality) มีประเด็น คำถามที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองส่วนภูมิภาคอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 10 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลแม่สอด จำนวน 31,362 คน 2) ตำบลแม่ กู จำนวน 10,219 คน 3) ตำบลพะวอ จำนวน 5,257 คน 4) ตำบลแม่ตาว จำนวน 6,669 คน 5) ตำบลแม่กาษา จำนวน 11,299 คน 6) ตำบลท่าสายลวด จำนวน 7,899 คน 7) ตำบลแม่ปะ จำนวน 11,992 คน 8) ตำบลมหาวัน จำนวน 13,562 คน 9) ตำบลด่านแม่ละเมา จำนวน 7,683 คน และ 10) ตำบลพระธาตุผาแดง จำนวน 6,045 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 111,954 คน (อำเภอแม่สอดจังหวัดตาก, 2551)

สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้เครื่องมือทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ในการวิเคราะห์ โดยมีตัวแปรประจักษ์ทั้งสิ้น 17 ตัว ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule Of Thumb) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุนิยมใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ต่อตัวแปรประจักษ์ในการวิจัยหนึ่งตัวแปร (Grace J. B., 2008) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและเพียงพอจึงควรมีอย่างน้อย $17 \times 20 = 340$ ตัวอย่าง ดังนั้น การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 340 ราย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง ในการวิเคราะห์ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับเทคนิควิธี คือ นี้ขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีประมาณ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต (Grace J. B., 2008)และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตทั้งสิ้น 17 ตัวแปร ดังนั้นมีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 340 ตัวอย่าง จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ขั้นแรก แบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ 10 ชั้น ตาม 10 ตำบลในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ชั้นที่สอง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีสัดส่วน (Proportion Sampling) ชั้นที่สาม สุ่มตัวอย่างจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยในแต่ละตำบลที่สมาชิกทุก ๆ หน่วยของประชากรมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่า IOC ระหว่าง 0.808 ถึง 0.880 และทั้งฉบับเท่ากับ 0.962 กล่าวได้ว่าข้อคำถามมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมากกว่า 0.50 ทุกรายการข้อคำถาม ความเชื่อถือได้ของมาตรวัด พบว่า พบว่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (ค่าครอนบาค อัลฟา) ของมาตรวัดตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

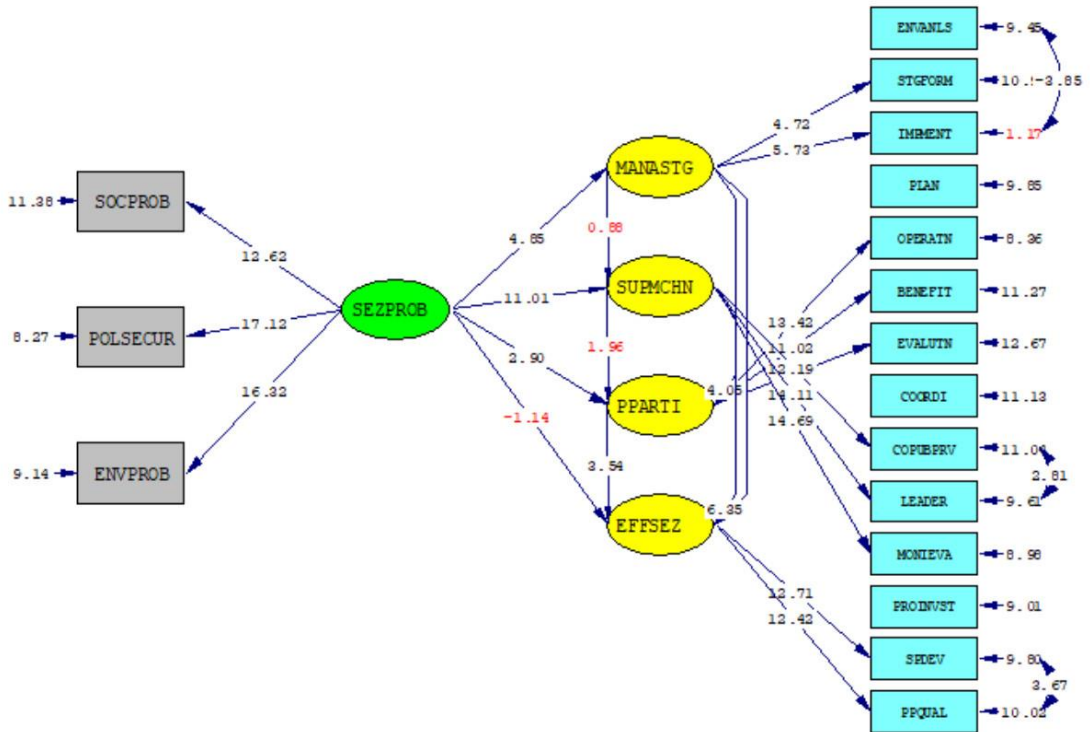
ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์แบบจำลอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ตัวชี้วัดการเข้าได้ดีกับข้อมูลทุกตัว และผ่านเกณฑ์ของอัตราเข้าได้ดีกับข้อมูลตามที่นักวิชาการที่พัฒนาเกณฑ์เหล่านี้ได้กำหนดไว้ทั้งสิ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองส่วนภูมิภาคอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.0) มากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 51 - 60 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในตำบลแม่สอด (ร้อยละ 27.9) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 37.4) รองลงมาคือ มัธยมศึกษา มีเพียงส่วนน้อยที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 8.2) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานราชการ (ร้อยละ 32.6) รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย พนักงานเอกชน และเกษตรกร ตามลำดับ มี

รายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 40.9) รองลงมาคือ 10,001 - 15,000 บาท 20,001 บาทขึ้นไป และ ต่ำกว่า 10,000 บาท ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบจำลองในรูปแบบค่าที (t-value) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองในรูปแบบค่าที (t-value)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหา เขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{EFFSEZ} = & -0.13 \cdot \text{SEZPROB} + 0.09 \cdot \text{MANASTG} + 0.70 \cdot \text{SUPMCHN} \\
 & (-0.11) \qquad \qquad (0.03) \qquad \qquad (0.11) \\
 & -1.14 \qquad \qquad 1.43 \qquad \qquad 6.35 \\
 & + 0.32 \cdot \text{PPARTI}, \text{Errorvar.} = 0.23, R^2 = 0.79 \\
 & (0.09) \qquad \qquad (0.06) \\
 & 3.54 \qquad \qquad 3.79
 \end{aligned}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ขึ้นอยู่กับ กลไกสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสามารถอธิบายการผันแปรของ ประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ได้ร้อยละ 79 ขณะที่สภาพปัญหา เขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลยุทธ์การบริหารงาน ไม่มีผลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหาร เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์ การบริหารงาน และกลไกสนับสนุน สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$PPARTI = 0.32*SEZPROB + 0.42*MANASTG + 0.20*SUPMCHN \text{ Errorvar.} = 0.41, R^2 = 0.59$$

(0.11)	(0.05)	(0.10)
	(0.07)	
2.90	4.05	1.96
5.85		

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขต เศรษฐกิจพิเศษ กลยุทธ์การบริหารงาน และกลไกสนับสนุน โดยสามารถอธิบายการผันแปรของ การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ร้อยละ 59

3. กลไกสนับสนุน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลยุทธ์การ บริหารงาน สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$SUPMCHN = 0.78*SEZPROB + 0.05*MANASTG, \text{ Errorvar.} = 0.37, R^2 = 0.64$$

(0.07)	(0.03)	(0.06)
11.01	0.88	5.71

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลไกสนับสนุน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลยุทธ์การบริหารงาน โดยสามารถอธิบายการผันแปรของกลไกสนับสนุน ได้ร้อยละ 64

4. กลยุทธ์การบริหารงาน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถเขียน เป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$MANASTG = 0.40*SEZPROB, \text{ Errorvar.} = 2.56, R^2 = 0.16$$

(0.14)	(0.87)
4.85	2.95

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลยุทธ์การบริหารงาน ขึ้นอยู่กับ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของกลยุทธ์การบริหารงาน ได้ร้อยละ 16

อิทธิพลทางตรง และทางอ้อมระหว่างตัวแปรต่างๆ ต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก

ผลจากการวิเคราะห์แบบจำลองในรูปแบบค่าที่ แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรแฝง ซึ่งส่งผลทางตรง และทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างมาเสนอค่าอิทธิพลทางตรง และทางอ้อม และผลรวมของตัวแปรแฝงทุกตัว เพื่อแสดงอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ศึกษา

อิทธิพลของตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล		
	ทางตรง	ทางอ้อม	ผลรวม
สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	-0.13	0.81*	0.81*
กลยุทธ์การบริหารงาน	0.09	0.13*	0.13*
กลไกสนับสนุน	0.70*	0.07*	0.77*
การมีส่วนร่วมของประชาชน	0.32*	-	0.32*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 1 พบว่า กลไกสนับสนุนมีอิทธิพลสภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากมากที่สุด รองลงมา คือ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การมีส่วนร่วมของประชาชน และ กลยุทธ์การบริหารงาน ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก พบว่า กลไกสนับสนุนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และ กลยุทธ์การบริหารงาน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นตัวแปรที่ไม่ได้ส่งทางตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก แต่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากโดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจาก การพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง พื้นที่บริเวณที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวก หรือพื้นที่ที่อยู่บริเวณชายแดนซึ่งห่างจากจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลกระทบต่อ

ต่อคนในชุมชนทั้งสิ้น ได้แก่ ความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ประชาชนในส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคมใหม่ซึ่งอาจมีการแข่งขันที่สูงขึ้นจากคนในพื้นที่อื่นที่เข้ามา ขณะเดียวกันแรงงานที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในพื้นที่ทั้งที่เป็นแรงงานต่างด้าวหรือจากพื้นที่อื่น ๆ เข้ามาอาจส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ได้ สอดคล้องกับ ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ และพิศมัย จารุจิตติพันธ์ ที่ศึกษา ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า พบว่าผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินนโยบายพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม (ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ และพิศมัย จารุจิตติพันธ์, 2561) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา พบว่า ประชากรในพื้นที่ยังคงวิตกกังวลกับผลเสียจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน คือ ปัญหาเรื่องการจราจร ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ปัญหาขยะและของเสียอุตสาหกรรมและปัญหามลภาวะทางน้ำ มลภาวะทางอากาศและฝุ่นละออง อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามากขึ้น ย่อมทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้การเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ยังส่งผลด้านดีในมิติของเศรษฐกิจ เช่น มีการค้าขายเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ของคนในพื้นที่เพิ่มขึ้น และในด้านการเมืองทำให้ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านดีขึ้น (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับ พิทยา สุวคันธ์ และคณะ ที่ศึกษา ผลกระทบการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย) - เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (เมียนมา) ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกิดการย้ายฐานการผลิตจากเขตเศรษฐกิจแม่สอด - เมียวดีไปสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวาซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความพร้อมทั้งในแง่พื้นที่และระบบสาธารณูปโภค ส่วนในพื้นที่แม่สอด-เมียวดีจะมีกิจกรรมการค้าและการขนส่งเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่าการค้า ในส่วนผลกระทบทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเมียนมาในทิศทางที่มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ของหน่วยงานในพื้นที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย)-เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (เมียนมา) มีความร่วมมือทั้งในเรื่องนโยบาย กฎระเบียบ ข้อตกลง และมาตรการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ร่วมกัน (พิทยา สุวคันธ์ และคณะ, 2559)

2. กลยุทธ์การบริหารงาน มีอิทธิพลโดยรวมน้อยที่สุดต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เนื่องจากกลยุทธ์การบริหารงาน ไม่ว่าจะภาครัฐจะมีกลยุทธ์ที่ดีเพียงใดทั้งในด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากจะดีขึ้นไม่มาก หากกลยุทธ์การ

บริหารงานนั้นขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านการร่วมวางแผน การร่วมดำเนินการ การร่วมประเมินผล

การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารกำหนดทิศทาง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับ องค์กร เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติ และควบคุมประเมินผลการดำเนินงาน ขององค์กรได้โดยการตัดสินใจในการดำเนินการอย่างมีเป้าหมายด้วยการจัดสรรทรัพยากร ภายในองค์กรและความสามารถหลักขององค์กรให้สอดคล้องกับโอกาสและอุปสรรคจาก สภาพแวดล้อม (Robbins S. P. & Coulter M., 2008) สอดคล้องกับ จตุพร เสถียรคง ที่ศึกษา กลยุทธ์แห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการภาครัฐของไทย พบว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็น การกำหนดแนวทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุผลตาม เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ (จตุพร เสถียรคง, 2557)

3. กลไกสนับสนุน อิทธิพลโดยรวมมากเป็นอันดับสองรองจากสภาพปัญหาเขต เศรษฐกิจพิเศษ ต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยส่งผลทั้ง ทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากนโยบายการสร้างพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษใหม่บริเวณ ชายแดน ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์ พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจในภูมิภาคร่วมกัน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ย่อมส่งผลสำเร็จต่อการบริหารจัดการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษให้มี ประสิทธิภาพอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการเพื่อให้ เกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ก็คือ การสนับสนุนอย่างแข็งขันทางด้านการบริหารจากหน่วยงานทุกระดับของกระบวนการ (Greenwood P. W. et al., 1975)

กลไกสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนมีบทบาท สำคัญในการบริหารจัดการภาคสาธารณะและภาคเอกชน เนื่องจากการปฏิบัติงานสาธารณะ ต่าง ๆ ไม่สามารถจำกัดอยู่ในเขตความรับผิดชอบของคนเพียงคนเดียว หรือองค์กรเพียง องค์กรเดียว (Agranoff R. & Mc Guire M., 2003) และกลไกสนับสนุนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำ ผู้นำที่ดี ย่อมส่งผลต่อการขับเคลื่อนของบุคลากรภายในองค์กร และส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน สอดคล้องกับ นววรรณ คณานุกรักษ์ ที่ได้ ศึกษาภาวะผู้นำเพื่อองค์กรที่มีประสิทธิภาพ พบว่า องค์กรที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่าง

ต่อเนื่องและกะทันหัน จะสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ต้องมีผู้นำองค์กรที่มีภาวะผู้นำ (นภวรรณ คณานุกรักษ์, 2552) และยังสามารถคล้องกับ ชวงส์ อุบลี ที่ศึกษา กลไกการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ตามแนวชายแดนภาคตะวันออก ไทย – กัมพูชา พบว่า ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของกลไกในการจัดการผลกระทบที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น คือ กลไกการจัดการความขัดแย้ง และกลไกการพัฒนาความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการกลไกภายใต้แผนการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจ กลไกการสนับสนุนประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ กลไกการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นสำหรับรองรับการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น กลไกการจัดการตามแผนปฏิบัติงานด้านสังคมและ ทรัพยากรธรรมชาติและกลไกการควบคุมแรงงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับองค์กร ภาคธุรกิจ (ชวงส์ อุบลี, 2560)

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลโดยรวมต่อประสิทธิภาพในการบริหารเขต เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก และยังเป็นตัวแปรตัวกลางของตัวแปรอื่น ๆ ไปยังประสิทธิภาพในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เป็นเพราะว่าการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด ตากให้มีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีความโปร่งใส และเพิ่มคุณภาพการ ตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยการมีส่วนร่วม ของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ดังแนวคิด ของ ปัทมา สุภก่าปัง และคณะ ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการ นโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือ ข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และ ประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น (ปัทมา สุภก่าปัง และคณะ, 2554) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ศิลปวิชัย น้อยสมมิตร ที่ศึกษา การมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมีความสามารถ และ การมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมรับฟังปัญหาต่าง ๆ ทั้งสามอย่างนี้เป็นจุดชนวนหลักในการ ส่งเสริมภาคประชาชนในการออกความคิดเห็นต่อระบบการบริหารกิจการนโยบายสาธารณะ ปรับปรุงภาระงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป (ศิลปวิชัย น้อยสม มิตร, 2562) และสอดคล้องกับ สมเกียรติ วรรณสิริวิไล วันทนีย์ จันทรเอี่ยม ที่ศึกษา ปัจจัยที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายา เสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่าย มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อเครือข่ายองค์กรภาค

ประชาชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน หากประชาชนไม่มีส่วนร่วมอาจนำไปสู่ปัญหาได้ในอนาคต (สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และวันทนีย์ จันทรเอี่ยม, 2557) ดังที่ อูราชนก คงกล้า ได้ศึกษา การกำหนดนโยบายของภาครัฐในการบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว พบว่า การกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติเป็นการสั่งการจากผู้กำหนดนโยบายระดับสูงคือนายกรัฐมนตรี ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รัฐบาลเป็นผู้กำหนดและประชาชนรอรับผลของนโยบายที่กำหนด ทำให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบประปายังไม่ชัดเจน ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาในอนาคต (อูราชนก คงกล้า, 2561)

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรจะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยด้านสังคม ควรจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านกฎหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในสังคมอันเกิดจากการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายของผู้คนที่เข้ามาทำงาน ด้านการเมืองและความมั่นคง ควรให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังปัญหาการรวมกลุ่มของแรงงานข้ามชาติที่อาจรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและนำไปสู่ปัญหาความมั่นคง รวมทั้งอาจนำไปสู่การมีส่วนร่วมนอกระบบทางการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญกับการจัดการขยะในชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ การบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำบัดน้ำเสียภายในพื้นที่โดยรอบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการเฝ้าระวังการปล่อยมลพิษในรูปแบบต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมที่อาจเกิดขึ้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

2. ภาครัฐควรพัฒนา เตรียมความพร้อมทักษะภาษาอังกฤษและภาษาเมียนมา โดยการเร่งพัฒนาศูนย์ภาษาอังกฤษเพื่ออบรมครู พร้อมทั้งจัดค่ายพัฒนาทั้งครูและเด็กอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาหลักต้องควบคู่กับวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจะ使得เด็กได้เรียนภาษาอังกฤษ 8-9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3. ภาคประชาชนควรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นและสะท้อนปัญหาในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.). (2556). เรื่องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดและท้องถิ่นรูปแบบพิเศษนครแม่สอด. ใน *เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2556*. 18 กันยายน 2556 ณ ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล.
- จตุพร เสถียรคง. (2557). กลยุทธ์แห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการภาครัฐของไทย. *วารสารราชภัฏเชียงใหม่*, 15(2), 116-127.
- ชวงส์ อุบลี. (2560). กลไกการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ตามแนวชายแดนภาคตะวันออกไทย – กัมพูชา. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 11(3), 5-12.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. (2552). ภาวะผู้นำเพื่อองค์กรที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(4), 136-146.
- ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ และ พิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2561). ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 9(18), 72-90.
- ปัทมา สุปก่าปัง และคณะ. (2554). รายงานการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- พิทยา สุวคันธ์ และคณะ. (2559). ผลกระทบการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย)–เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (เมียนมา) ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(2), 30 -44.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 101-116.
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2557). *แนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย*. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.cpd.go.th>
- สมเกียรติ วรรณสิริวิไล และวันทนีย์ จันท์เอี่ยม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 8(2), 180-196.
- สุนัฐวิทย์ น้อยโสภา. (2558). “เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน” กลไกก้าวข้ามอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 13(2), 87-98.

- อดิเรก ฟั่นเขียว. (2557). การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 4(6), 1-14.
- อำเภอแม่สอดจังหวัดตาก. (2551). *มารู้จักอำเภอกันเถอะ*. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2560 จาก <http://www2.amphoe.com/menu.php?am=190&pv=16&mid=1>
- อุราชนก คงกล้า. (2561). การกำหนดนโยบายของภาครัฐในการบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว. *วารสารการบริหารปกครอง*, 7(1), 378-395.
- Agranoff R. & Mc Guire M. (2003). *Collaborative public management: new strategies for local governments*. Washington D.C: Georgetown University Press.
- Grace J. B. (2008). Structural equation modeling for observational studies. *Journal of Wildlife Management*, 72(1), 14-22.
- Greenwood P. W., et al..(1975). *Federal programs supporting educational change Vol III: The Process of Change*. Santa Monica: Rand.
- Robbins S. P. & Coulter M. (2008). *Management (10th ed.)*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.